

АЛЬБОМ СНІВ

Вибрані вірші
польських поетів

ALBUM SNÓW

Wiersze wybrane
poetów polskich

*w tłumaczeniu
Iwana Monołatiego*

Drohobycz
Wydawnictwo Poswit
2021

АЛЬБОМ СНІВ

Вибрані вірші
польських поетів

*у перекладах
Івана Монолатія*

Дрогобич
П'освіт
2021

УДК 821.161.2'255.4(=162.1)
А 56

А 56 Альбом снів. Вибрані вірші польських поетів у перекладах
Івана Монолатія. Дрогобич: П'освіт, 2021. 92 с.

ISBN 978-617-8003-53-1

Свого часу перекладач цих поезій був стипендіатом програми уряду Республіки Польща для молодих науковців, Каси ім. Юзефа Мянновського, фундації *Artes Liberalis*, запрошеним професором польських вишів, а тому його зацікавлення історією і культурою Польщі можна логічно пояснити. Адже укладач цієї збірки – автор історико-політологічних студій з минулого польського народу на Галичині, дослідник історично важкої, але украй плідної поетики помезів'я, на якому жили і давали жити іншим, ворогували й співпрацювали ті народи, які нині крокують своїм державним буттям – українці і поляки. І все ж таки цього не досить, щоб пояснити, чому обрані для перекладу вірші десятих знаних і незнаних польських поетів і поеток ХІХ – початку ХХІ ст. є для нього важливими. Тому їх треба читати повільно, саме так, як оглядають *Старих Майстрів*, уважно, достоту так, як перегортають *Альбом снів*, аби мати своє, особливе *Враження з театру*...

УДК 821.161.2'255.4(=162.1)

*Перекладач вдячний
літературознавцям, докторам філологічних наук, професорам
Ользі Деркачовій (Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника)
та Ігорю Набумовичу (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)
за слушні поради*

ISBN 978-617-8003-53-1

© Автори поезій, спадкоємці, 2021
© Іван Монолатій, ідея, упорядкування,
переклад, 2021
© П'освіт, 2021

Францішек
КАРПІНСЬКИЙ

Хустинка Аріядни

Хустинко! Очевидице веселощів й жалів твоєї пані,
Її щасливих клопотів, зітхання без причини
Чи усміхалась їй облудниця – доля зрадлива,
Чи ж шукала розвінчання Аріяднової утрати.

Тебе вона, як сонце спеку, терпіла
Скільки разів краплями поту зросила,
Проганяючи свої надії, свої неспокої,
Тяжкі жалі зносячи, поти витирала.

Тобою вона, коли земля полуднем палала,
Або коли рясна роса вечорова спадала,
Тобою вона найсвітліше закривала лоно,
І коси довгі, і обличчя викохане.

Натоді, як коханок на її вперш нападав
Любов їх очі вели, враз презирнулись,
Тоді з сорому зачервоніли. А як щось таїти схотіла,
Очі хустинкою закрила, а серце віддала.

Натоді, як коханок її вперш донімав,
В білі перси цілував і до серця промовляв,
Між персами і вустами рівним вогнем дихала,
Хустинка знехотя ковзала і мовбито його потручала.

Але коли фортуни колесо обернулось,
Аріядна заголосила за щастям, що сплигло,

Проклинала день жакхливий, небо стогоном схвилювала,
Скелі після втрати свого Тезея стривожила.

Коли ж її коханок згинув, а з ним усі надії,
У неї біль втрати тільки лишивсь.
І гнана жалем і розпукою жінка
Себе, землі й води про коханка пита.

Тоді ж чи на сонце, що сходить, гляділа,
Чи землю жахам нічним звіряла,
День-ніч очі налиті сльозами не змикала,
Аби знову довго не плакати, померти хотіла.

А як її, хочаки укріпити на втрачених силах,
Сон, приятель нещасливців, покріпить на хвилю,
Схоплюється, ошукана мареннями про коханка,
З ним розмовляє і притуляє до білого лона.

Сни марні відлетіли!... Їх закарбувала,
Ще доторком тіні на покуті шукала,
Розум вернувсь і печалей колишніх верхів'я,
Картає себе разом зі сном, небом й коханком.

Хустинко! Завжди бездоганна, як плакала панна,
Безліч разів сліз зливою зрошена всенька,
Тобою вона, як любов допікала її душу,
Груди гарячі студила і усе доокола сушила.

Комусь випадок різьбить життя у мармурі,
Когось нам нагадують бескиди і велетні.
Ця хустинка очевидицею була незграбної долі,
Бідою і щастям буття Аріядни знаменної.

Повітря і війна

Чий же то труп на ріллі лежить
І що за шум у лісі?
Звідтам до мене, плачучи, жона біжить,
Звідтам якісь стогони вітер приносить.

Де ж я є? О краю журний,
Оселя злиденного люду!
Тут долі страшної столиця,
Яка всіх досяга!

Що це тобі, мамко? Вона від жалю
Слова промовить не може –
Рве, убога, волосся, нутро вивертає
І ледь зрідка волає:

“Ах, ненависник убив мені дітки:
Трьох синів горлорізи пожерли!
Тепер, втіхи моєї рештки,
Четверте з рук мені видерли!

Нещасна донечко, ти згинула певно!
З цього лона мені її взяли.
Я плачу так ревно від цього,
Що мамку убити не хтіли”.

Гляну на поле застелене трупом:
Там ще не загоїлися рани,
Тут лежать тіла посічені кавалками,
Тут плине крові потік теплий.

Всіх зоставляє наголо
жорстока жадоба поживи;
Птах летить на вепрову здобич
І рани калічить.

В поблизькому лісі стогін чую,
Що душу мені бере,
І туди мене моя цікавість жене,
Де серце ще щось чує.

Заледве сховавшись у лісі,
Кричать до мене: “Ти ж з нами?
Йди, поспішай, в жорстокім часі,
Отруєні тут ми самі!”

Боже, ці стріли гніву Твого
Найгостріші для люду,
Край перетворивсь на пустелю –
Плач цей хай решту розбудить!

А якщо ніхто ніколи не вернеться –
неминуче Твоє покарання,
Візьми мене з іншими – це гнів Твій зменшить,
Належу до жертви цієї!

Ципріян НОРВІД

Монолог

Молитви йдуть і повертаються – невислуханої немає.
Тому усі вислухані, бо кожна закликає повернутися.
А для цього повертається кожна із молитов, бо усі з Любови.
Хто працював для Любови, той з любов'ю відтак працюватиме.
Це щастя правдиве. – Тут іншого щастя не маєш.
Всяка пишнота люб'язності ось що це.
Всіляка втіха і упевненість ось що це.
І будь-який спокій ось що це.

А хто ж працював так для Любови – як Ти, зволивши стати людиною
для праці цієї?
Що була сумною аж до смерти, люблячою завжди?
Що не мала, де голови прихилити святої Цареві світу всього.
Зраджений Природою і Богом самим покинутий, а не зломлений
– адже – Бог.
– Він звитяжець Любови!
Святий, Святий! – співи на Небі і на Землі.
Святий, Святий! – у просторі, де тільки єдність існує!
Святий в янгольським співі усіх хорів.
Де Янголи-хранителі відбирають «святий» від людини – і де
плач туги, не вкладений в молитву, і де лиш смуток –
святість тиші.

І там святий, і всюди!

У понеділок 6 [липня]1846

[Будь воля Твоя...]

Будь воля Твоя не так, як на землі
(Так не краще за... але добре),
Будь воля Твоя, як поміж тими,
Котрим вже вільно і ціло-свобідно.
Будь воля Твоя так, як еси на небесах,
Будь в небо-чинах, як єсть у небо-гласах!

А спершу на землі будь мого тіла,
Допоки аж хтиво не заволають: «Хвала!»

Потім на землі-тілі громадському,
Докіль гармонія не заспіває: «Его!»

Затим на землі людської мудрости
(Для якої Твоєї, Господи, мудрости прошу...)

Відтак на усій землі-земель, як на небесах,
Де Польщею, Руссю, Литвою, Україною,
Усе-Слов'янством повертають до Тебе,
Як знамена, коли замайорять,
Сни, чуття, пісні, і гадки, і чини,
До Тебе, пісень і чинів при-чини!..

Юліян ТУВІМ

Біблія циганська

Якою, гадаєш, є біблія циганська?
Неписемна, подорожна, ворожбитна.
Нашептала її бабам ніч срібна,
Озорив місяць купальський.

І аромат у ній, як мирт розтертий,
Шум лісовий і звіздарів кабала,
Тінь могильна, п'ятдесят дві карти,
Дід на паперті і біла мара.

Хто сю книгу відкрив? Ми, вчені,
Риючись у старизні пам'яті,
Пахощами гнані і передчуттям діткнуті,
Попід чуття і гадки витріщені.

Долинами глухої віри
Легенда звивисто нуртує, як ріка:
І не в житті, і не в смерті, лиш помежи,
А на смерть і на життя заворожує.

На сю книгу сльозами воску
Крапають ночами жалобні громовиці.
У сій же книзі облудними догадками
Йдуть обертом сновиддя, буцім сторінки.

Мерехтливо вібрують вірші,
Не вхопиться за те, що в них таїться,
Щось неначе: страждання поета...
...що має щось спасти...

І книга розчиняється.

Буря (або кохання)

Примкни пам'ять, бо надходить буря,
Вітер фіранки надимає.
Надходить буря, небо хмурнішає
І дивиться моїми очима.

Зімкни очі, щоби ніч збігала
Роз'яреним, ревучим далеким гонгом
Віють фіранки, як почвари.
Замкни вікно. Відчай насуває.

Між вікном і пам'яттю – нарозтяг
Темні мислі, ясні очі – а вулицями
Думи шумні і жалобні хоругви.
Замкни життя. Відімкни смерть. Вже громовиці.